

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 1,— złoty. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tym podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-lin. wiersz 30 groszy. Reklamy przed dziełem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska” wychodzi 1 raz tygodniowo a mianowicie w piątek. Prenumerata płatna z góry. Ogłoszenia płatne natychmiast. — Wydawca, drukiem i nakładem: Władysława Wesołowskiego w Nowem. Odpowiedz. przyjmuje: Władysł. Wesołowski, Nowe.

Nr. 17.

Nowe, sobota 29-go kwietnia 1939 r.

Rok XVI.

Bułgaria i Ententa Bałkańska.

Wielka gra dyplomatyczna, która się toczy na szachownicy europejskiej, zdążyła w obecnej swej fazie — jak gdyby końcowej — do pozyskania ostatecznego sojuszników i pozycji strategicznych wszędzie, gdzie mogą one się przydać i mieć znaczenie.

Jednym z najważniejszych i najbardziej „ostrzeliwanych” odcinków ofensywy obecnej jest półwysep Bałkański. Tu pozostają jeszcze pozycje „bezpieczne” czy też „niepewne”, pozycje, o których zdobycie siła się rządy i dyplomaci obu ośi — londyńsko-paryskiej i berlińsko-rzymskiej.

Do pozycji niepewnych zaliczyć można Jugosławię, zagrożoną po aneksji Albanii od południa przez Italię i od północy przez Rzeszę. Pozyskana dla Londynu jest Turcja i Grecja, ew. Rumunia. Wszystkie te cztery państwa tworzą tak zwaną Ententę Bałkańską, której głównym zadaniem miało być utrzymanie status quo terytorialnego i wzajemnych dobrych stosunków.

Geograficznie i etnograficznie należy do Ententy Bałkańskiej Bułgaria. De facto — politycznie — pozostaje poza obrębem Ententy i jest do chwili obecnej pozycją „bezpieczną” w odniesieniu do linii podziału Europy. Wojska między cztery państwa — Jugosławię od zachodu, Rumunię od północy, Grecję i Turcję od południa — Bułgaria nie związała się dotąd ani z Ententą Bałkańską, ani z państwami totalnymi, ani też z Londynem czy z Paryżem. Usiłuje zachować neutralną pozycję, aczkolwiek ze wszystkich stron wywierają na nią nacisk, by skłonić ją od opowiedzenia się po tej czy po tamtej stronie.

Wystarczy spojrzeć na mapę Bałkanów, aby zrozumieć, ile zdrowego sensu mieści się w uwadze Churchilla, ruczonej w Izbie Gmin w czasie dyskusji nad gwarancją angielską dla Rumunii: „obietnica pomocy brytyjskiej dla Rumunii nie będzie miała znaczenia, dopóki nie dojdzie do skutku porozumienie bułgarsko-rumuńskie”. I oto właśnie teraz toczy się gra, w której jedną z głównych ról powierzono Turcji, pozostającej z Bułgarią w dobrych i przyjaznych stosunkach. Pod auspicjami Turcji i — niewątpliwie — Londynu odbył się ma zjazd trzech władców bałkańskich: cara Borysa, regenta Pawła i króla Karola II. W związku ze zjazdem pozostają informacje, mniej lub więcej ścisłe i wiarygodne, o zamiarach ustępstwach i cesjach terytorialnych na rzecz Bułgarii ze strony Jugosławii, Grecji i Rumunii. Za tę cenę miała by Bułgaria zobowiązać się do zajęcia żywej postawy wobec państw obozu demokratycznego w razie konfliktu. Czy byłaby to żywa neutralność, czy też przejście bezkompromisowe na drugą stronę barykady — inna to kwestia i zapewne nie dni dzisiejszych.

Dlaczego Bułgaria pozostaje poza obrębem Ententy Bałkańskiej? Odpowiedź jest prosta: Bułgaria żywi dążenie rewizjonistyczne, domaga się zwrotu terytoriów, odebranych jej na mocy traktatu w Neuilly po wojnie. Coprawda w roku 1938, gdy Ententa Bałkańska przyznała Bułgarii prawo do normalnego zbrojenia się, otrzymała wzajemnie od Bułgarii przystąpienie do paktu o wzajemnej nieagresji, jednak bez wyrzeczenia się pretensji terytorialnych.

Czego domaga się Bułgaria od państw sąsiedzkich? Od Rumunii zwrotu południowej

Dobrudży, która należała do niej przed wojną, od Grecji części Tracji z portem Dedeagaz nad morzem Egejskim, od Jugosławii zwrotu odstąpionych okręgów zachodnich, macedońskich. Państwa Ententy Bałkańskiej mają pewne obiekcje w sprawie retrocesji spornych terytoriów: Rumunia obawia się stworzenia precedensu dla Siedmiogrodu i rewizjonistów węgierskich, Jugosławia tegoż samego ze względu na Dalmację i mniejszość włoską oraz niemiecką.

Bułgaria ze swojej strony żywi duże obawy wobec Trzeciej Rzeszy w razie przeohylecia się na stronę państw demokratycznych. Gospodarczo jest ona zależna niepodzielnie od Niemiec, którym sprzedaje trzy czwarte swojej produkcji. Militarnie jest nieprzygotowana w chwili obecnej do podjęcia akcji w szerszym zakresie. Przystawienia gospodarczo-handlowe z ośi Berlin-Rzym na oś Londyn-Paryż wymaga przygotowania i czasu. Wszystkie te względy skłaniają rząd bułgarski do wstrzeżności i ostrożności w posunięciach politycznych. Skutki udziału w wojnie po stronie państw centralnych i przegranej w roku 1918 tkwią dobrze w pamięci Bułgarów.

W Bułgarii nie ma życzliwych nastrojów i sympatii dla państw totalnych, jeśli chodzi o szerokie masy ludności. Rząd zaś i car Borys postępują tak, aby się nie narażać żadnej ze stron.

Jaki będzie zatem wynik gry o pozyskanie Bułgarii, co uda się uzyskać Anglii i Turcji, czyje aktywa wzmocni lub osłabi pozycja bułgarska — odosłonia to lub też przysłonia mgłą dyskrecji rokowania w czasie zjazdu trzech monarchów.

Obronność państwa a udział rolnictwa.

Na podstawie wydanego ostatnio rozporządzenia w czasie wojny, mobilizacji, jak również w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, posiadacze gospodarstw wiejskich obowiązani będą podporządkować się wszelkim zarządzeniom władzy, mającym na celu przystosowanie gospodarstw do wytwórczości wojennej.

Obowiązkiem gospodarstw będzie m. in. 1. wykonanie określonych prac i inwestycji, związanych z nakazaną przez władzę produkcją, 2. wykonanie określonych prac i inwestycji, związanych z zabezpieczeniem środków wytwórczych lub uzyskanych wytworów, 3. wprowadzenie samopomocy rolnej.

Samopomoc rolna będzie polegała na obowiązku wzajemnej pomocy w obrębie gmin, mającej na celu uzyskanie jak najwydatniejszej wytwórczości rolnej, ogrodowej lub hodowlanej.

18 dzieci chłopów i 11 dzieci prac. umysłowych na 1000 mieszkańców.

Różnaity, a nader zastanawiający, jest współczynnik przyrostu naturalnego dla różnych grup społecznych naszego kraju. Jak wykazały przeprowadzone ostatnio w tym kierunku badania, na 1000 mieszkańców naszego kraju przypada dzieci 12-letnich: wśród chłopów 18, robotników rolnych — 18, drobnomieszczan — 15, robotników — 13, przedsiębiorców i wolnych zawodów — 12, a pracowników umysłowych — 11.

Podczas gdy pracownicy umysłowi stanowią około 5 proc. ogólnej ludności Polski, to dzieci ich stanowią jedynie 3 proc. ogólnej liczby dzieci w kraju. Udział inteligencji pracującej w przyroście naturalnym jest zatem niemal dwa razy mniejszy, niż jej udział w ogólnej liczbie ludności.

Przy i tak nieznanym odsetku inteligencji statystyka ta jest mało pocieszająca. Czyżbyśmy się wzorowali na Francji?

Radionowa białość

to jedyna prawdziwa białość!

Wydaje się to niemożliwe, a jednak...
Działanie Radionu jest naprawdę niezwykłe.
Wystarczy gotować bieliznę przez
15 minut w rozczyne Radionu, aby
znikł wszelki brud. Radionowa
białość to symbol czystości.

RADION
sam pierze!

Na zakręcie.

Polityczne dzieje świata znalazły się znowu na zakręcie. Poza obiektywnym czynnikiem układu warunków takich a nie innych, które prą do ukształtowania rzeczywistości na swój sposób, nie mniejszy wpływ wywierają decyzje i posunięcia rządów i polityków decydujących o takim, a nie innym nastawieniu polityki danego państwa.

Inicjatywę do wprowadzenia Europy na nowy zakręt dał prezydent Roosevelt w swoim orędziu do Hitlera i Mussolinięgo. Dalszy kierunek, wytknięcie biegnącej rzeczy drogi w tę lub tamtą stronę leży w ręku Hitlera. Nie niepodzielnie jednak. Decyzja jego, zanim została powzięta, spotkała się jeszcze z inicjatywą Chamberlaina.

Jakiej treści jest ta inicjatywa, do czego faktycznie zmierza interwencja wysłańca premiera, ambasadora Hendersona, nie jest to rzeczą jasną nawet dla polityków angielskich.

Przy całej lojalności i usisie t. zw. fair play, jaki stosują między sobą zarówno członkowie gabinetu Chamberlaina, jak i członkowie większości rządowej oraz opozycji, nastawienie krytyczne od czasu Mouachium istnieje in statu nascendi nawet wśród partii konserwatywnej.

Najwybitniejszy przedstawiciel konserwatystów, Winston Churchill, w obszernym artykule zamieszczonym w paryskim dzienniku „Paris-Soir” z 23 bm., dając przegląd sytuacji obecnej, poddaje ostrej i bezwzględnej w treści, choć łagodnej w formie krytyce politykę premiera Wielkiej Brytanii.

W zakończeniu swego artykułu Churchill stwierdza, iż „nigdy żaden premier nie posiadał takiej władzy w kierowaniu sprawami kraju. Nie istniał nigdy w dziejach Anglii taki „rząd jednego człowieka”, jak ten, który istnieje od roku. Wziął on na swoje barki cały ciężar władzy, tak, iż pozostaje nam tylko żywić nadzieję, że sprostą on swemu zadaniu”.

Trzeba przyznać, iż końcowe wiersze artykułu Churchill'a nie brzmią zbyt optymistycznie.

